

***Pedicularis* × *mayeri* Daksk. & Vreš (*Pedicularis julica*
E. Mayer × *Pedicularis rostratocapitata* Crantz)**

Nova nahajališča jugovzhodnoalpskega endemita

New localities of the southeastern-Alpine endemic

- 9646/4** (UTM 33TUM83) Slovenija: Primorska, Julijske Alpe, Kaninsko pogorje, Mali Babanski Skedenj, kamnito travišče, 1880 m do 1930 m n. m., *Ranunculo hybridi-Caricetum sempervirentis*, popisi 3–5 v preglednici 1. Leg et det. I. Dakskobler, 7. 7. 2021, fotografije avtorja in herbarij LJS.
- 9647/2** (UTM 33TUM93) Slovenija: Primorska, pogorje Bavškega Grintavca, na grebenu med vrhovoma Vrh Brda in Mali Grintavec, 2140 m n. m. Det. Peter Strgar, Polona Strgar, B. Zupan & M. Zupanc, 17. 7. 2019, fotografija Petra Strgarja (primerek je precej podoben vrsti *P. rostrato-capitata*, a je od njega višji in barva venca je svetla). Fitocenološki popis I. Dakskobler, 9. 8. 2019 (popis 2 v preglednici 1).
- 9649/1** (UTM 33TVM13) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Viševnik, 1900 m n. m., alpinsko travišče. Leg. et det. B. Anderle & B. Zupan, 14. 7. 2019, fotografija in herbarij LJS 12253.
- 9748/2** (UTM 33TVM02) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Komna, ob planinski poti med Planino na Kraju in Lepo Komno, južno od Turških vrat, kamnito travišče, 1580 m n. m. Det. S. Strgulc Krajšek & T. Bačič, 14. 7. 2021, fotografije avtoric.
- 9748/4** (UTM 33TVM02) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Tolminsko-Bohinjsko pogorje, travišče pod Rušnatim vrhom, 1740 m n. m., *Ranunculo hybridi-Caricetum sempervirentis*. Det. I. Dakskobler & B. Zupan, 6. 7. 2017, fotografije avtorjev; greben Rušnati vrh – Meja pod koto 1923 (Vrh Hribcevi), 1910 m n. m. Det. Peter in Polona Strgar, 10. 7. 2021, fotografije avtorjev.
- 9749/3** (UTM 33TVM11) Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Tolminsko-Bohinjsko pogorje, vzhodni greben Malega Raskovca, kamnito travišče, *Ranunculo hybridi-Caricetum sempervirentis*, 1890 m n. m. (popis 1 v preglednici 1). Det. I. Dakskobler, 23. 6. 2017, avtorjeva fotografija; na melišču pod Matajurskim vrhom (Hohkovblom), 1845 m n. m. Det. Peter in Polona Strgar, 15. 7. 2017, fotografije avtorjev.

Križanca med vrstama *Pedicularis julica* in *P. rostratocapitata* smo opisali na podlagi primerkov s pobočij pod goro Čétrt zahodno od Črne prsti (blizu prelaza Vrata) v Tolminsko Bohinjskem pogorju in ga imenovali po botaniku prof. Ernestu Mayerju *Pedicularis* × *mayeri* (DAKSKOBLER & VREŠ 2016 a, 2016 b). Prvič smo ga fotografirali (a takrat ne prepoznali kot nov takson) že 5. 7. 2012 pod Košutnikovim turnom v grebenu Košute v Karavankah (na izletu, ki ga je vodil Branko Dolinar).

Slika 1: Mayerjev ušivec (*Pedicularis* × *mayeri*) pod Malim Babanskim Skednjem. Foto I. Dakskobler.

Figure 1: *Pedicularis* × *mayeri* under Mali Babanski Skedenj in the Kanin mountains. Photo: I. Dakskobler.

V Karavankah in grebenu Košute smo Mayerjev ušivec opazili tudi pod Tegoško goro, a smo bili z obiskom prepozni (20. 7. 2021, det. I. Dakskobler, B. Anderle, J. Lango & B. Zupan, fotografija odcvetelega primerka). Nahajališče je na nadmorski višini 1850 m, v sestoji asociacije *Ranunculo hybridi-Caricetum sempervirentis*. V letu prvega opisa smo novega križanca našli še pod goro Vrh Škrli nad dolino Tolminke.

Slika 2: Mayerjev ušivec (*Pedicularis* × *mayeri*) na Komni. Foto: S. Strgulc Krajšek.

Figure 2: *Pedicularis* × *mayeri* on the Komna plateau. Photo: S. Strgulc Krajšek.

V letih od 2017 do 2021 se je vednost o razširjenosti tega endemita precej povečala (slika 4). Vsa nova nahajališča so v Julijskih Alpah. Nekaj jih je v Tolminsko-Bohinjskem pogorju, v grebenu med Matajurskim vrhom (Hohkovblom) in Vrhom nad Škrbino,

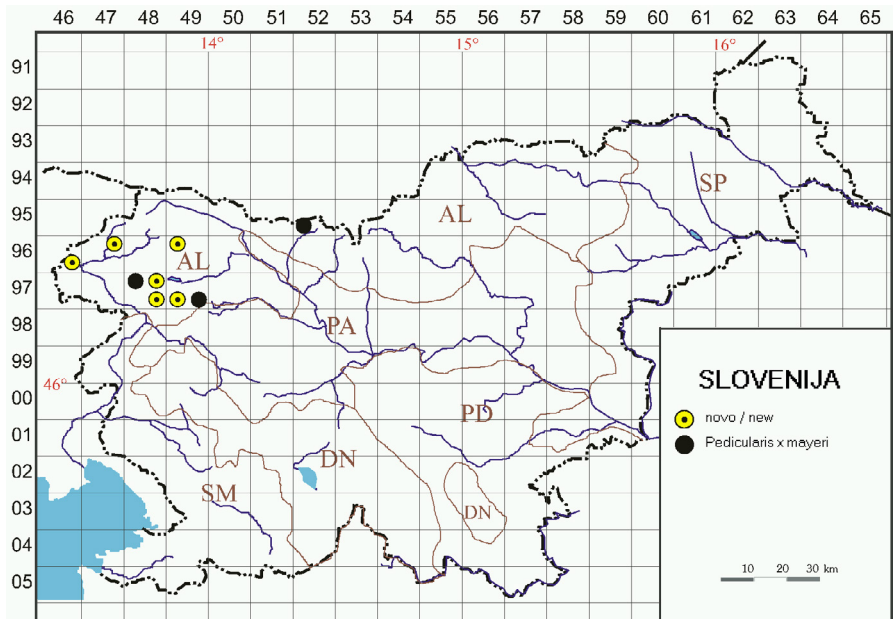
večinoma na gorenjskih (bohinjskih) pobočjih: pod Matajurskim Vrhom, Malim Raskovcem (o uspevanje tega križanca na tem nahajališču smo domnevali že pri opisu novega taksona, glej DAKSKOBLER & VREŠ, *ibid.*), Rušnatim vrhom in njegovim grebenom proti Meji. Še dve novi nahajališči sta v Bohinju. Eno je v Triglavskem pogorju, pod Viševnikom, drugo na Komni (na stiku Tolminsko-Bohinjskega in Triglavskega pogorja). Dve novi nahajališči sta na Bovškem – v pogorju Bavškega Grintavca in v Kaninskem pogorju. Mayerjev ušivec ima po zdajšnjem vedenju v Julijskih Alpah največ nahajališč v Tolminsko-Bohinjskem pogorju. Verjetno je njegovo pojavljanje tudi v Krnskem pogorju in v zahodnih Julijskih Alpah v Italiji.

Slika 3: Mayerjev ušivec (*Pedicularis* × *mayeri*) pod Vrhom Hribcev na grebenu Rušnati vrh – Meja. Foto: Peter Strgar.

Figure 3: *Pedicularis* × *mayeri* on the ridge between Rušnati Vrh and Meja in the Tolmin-Bohinj mountains. Photo: Peter Strgar.

Nadmorska višina nahajališč je od 1580 m (Komna) do 2140 m (zahodno od Bavškega Grintavca, na grebenu med Malim Grintavcem in Vrhom Brda). Skoraj vedno raste v kamnitih subalpinsko-alpinskih traviščih, ki jih uvrščamo v asociacijo *Ranunculo hybridi-Caricetum sempervirentis*. Njihovo vrstno sestavo kaže preglednica 1, v kateri smo uredili popise travišč z Malega Raskovca, Malega Grintavca in Malega Babanskega Skednja. Za večino popisanih sestojev je značilna prisotnost nekaterih značilnic zveze *Caricion firmae* (*Carex firma*, *Pedicularis rostratocapitata*, *Ranunculus hybridus*, *Helianthemum alpestre*) in značilnic alpskih resav iz reda *Rhododendro hirsuti-Ericetalia carnea* (*Rhododendron hirsutum*, *Rhodothamnus chamaecistus*, *Erica carnea*). Popisa 1 in 2 v preglednici 1 (Mali Raskovec, Mali Grintavec) kažeta na travišča na nekoliko globljih tleh, ostale tri smo naredili na zelo kamnitih tleh in strmih prisojnih pobočjih. Ostala nova nahajališča nimamo dokumentirana s fitocenološkimi popisi. Primeren čas, da opazimo in prepoznamo tega križanca, je konec junija in začetek ali vsaj prva polovica julija, pozneje, v višku gorskega poletja, so primerki večinoma odcveteli in težje opazni in prepoznavni.

Slika 4: Razširjenost Mayerjevega ušivca (*Pedicularis* × *mayeri*) v Sloveniji (podatkovna baza FloVegSi, SELIŠKAR et al. 2003)

Figure 4: Distribution of *Pedicularis* × *mayeri* in Slovenia (FloVegSi database, SELIŠKAR et al. 2003)

ZAHVALA

Strokovno podporo in nasvete pri pisanju tega članka nam je nudil dr. Branko Vreš, skrbnik baze FloVegSi in herbarija LJS. Marija Zupanc je pomagala pri terenskem delu pod Bavškim Grintavcem, Jože Lango pa pod Tegoško goro.

LITERATURA

- DAKSKOBLER, I. & B. VREŠ, 2016 a: *Pedicularis julica* E. Mayer × *Pedicularis rostratocapitata* Crantz = *Pedicularis* × *mayeri* nothosp. nov., a new spontaneous hybrid in the genus *Pedicularis* L. *Wulfenia* (Klagenfurt) 23: 241–252.
- DAKSKOBLER, I. & B. VREŠ. 2016 b: Zgodba o Mayerjevem ušivcu (*Pedicularis* × *mayeri*), novem endemitu Jugovzhodnih Alp in zakaj ima klasično nahajališče na Črni prsti in ne na Košuti. *Proteus* (Ljubljana) 79 (3–4): 132–137.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.

Preglednica 1: Kamnita alpinska travišča z vrsto *Pedicularis* × *mayeri*
Table 1: Stony alpine swards with *Pedicularis* × *mayeri*

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5		
Številka popisa v podatkovni bazi (Database number of relevé)		269598	277486	286962	286963	286964		
Nadmorska višina v m (Elevation in m)		1890	2130	1910	1880	1930		
Lega (Aspect)		E	SSE	S	S	SSW		
Nagib v stopinjah (Slope in degrees)		25	30	30	25	30		
Matična podlaga (Parent material)		DA	A	A	A	A		
Tla (Soil)		Re	Re	Re	Re	Re		
Kamnitost v % (Stoniness in %)		10	10	40	40	30		
Zastiranje zeliščne plasti v % (Cover of herb layer in %)	E1	90	90	70	70	75		
Zastiranje mahovne plasti v % (Cover of moss layer in %)	E0	0	0	0	0	0		
Število vrst (Number of species)		34	43	41	39	52		
Velikost popisne ploskve (Relevé area)	m ²	20	40	30	30	30		
Datum popisa (Date of taking relevé)		23.6.2017	9.8.2019	7.7.2021	7.7.2021	7.7.2021		
Koordinate (Coordinate) GK Y (D-48)	m	414108	397314	382498	382548	382480		
Koordinate (Coordinate) GK X (D-48)	m	5121412	5136340	5133148	5133121	5133169		
Nahajališče (Locality)		Mali Raskovec	Mali Grintavec	Mali Babanski Skedenj	Mali Babanski Skedenj	Mali Babanski Skedenj		
<i>Caricion austroalpinae</i>							Pr.	Fr.
<i>Pulsatilla alpina</i> subsp. <i>austroalpina</i>	E1	1	+	+	+	1	5	100
<i>Pedicularis</i> × <i>mayeri</i>	E1	+	+	+	+	+	5	100
<i>Laserpitium peucedanoides</i>	E1	+	.	1	+	1	4	80
<i>Pedicularis julica</i>	E1	.	+	+	1	+	4	80
<i>Scorzonera aristata</i>	E1	.	1	1	+	1	4	80
<i>Senecio abrotanifolius</i>	E1	.	+	+	+	.	3	60
<i>Caricion firmae, Oxytropido-Elynion</i>								
<i>Carex firma</i>	E1	+	+	1	+	+	5	100

<i>Pedicularis rostratocapitata</i>	E1	1	+	1	+	1	5	100
<i>Ranunculus hybridus</i>	E1	1	+	1	.	+	4	80
<i>Helianthemum alpestre</i>	E1	+	.	+	+	+	4	80
<i>Saussurea pygmaea</i>	E1	1	1	20
<i>Gentiana nivalis</i>	E1	.	1	.	.	.	1	20
<i>Salix serpillifolia</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Salix alpina</i>	E1	+	1	20
Caricion ferrugineae								
<i>Trollius europaeus</i>	E1	.	2	+	.	1	3	60
<i>Knautia longifolia</i>	E1	+	1	20
Seslerietalia coeruleae								
<i>Achillea clavense</i>	E1	1	+	1	+	1	5	100
<i>Galium anisophyllum</i>	E1	.	+	1	1	1	4	80
<i>Leucanthemum heterophyllum</i>	E1	.	.	1	1	+	3	60
<i>Ranunculus carinthiacus</i>	E1	1	.	.	+	+	3	60
<i>Potentilla crantzii</i>	E1	1	+	.	.	.	2	40
<i>Gentiana clusii</i>	E1	1	.	.	.	+	2	40
<i>Nigritella miniata</i> (inc. <i>N. bicolor</i>)	E1	+	.	.	+	.	1	20
<i>Leontopodium alpinum</i>	E1	.	.	+	.	+	2	40
<i>Androsace villosa</i>	E1	+	1	20
<i>Festuca norica</i>	E1	1	1	20
Elyno-Seslerietea								
<i>Sesleria caerulea</i>	E1	4	3	4	4	3	5	100
<i>Carex sempervirens</i>	E1	3	4	3	3	4	5	100
<i>Linum julicum</i>	E1	1	1	1	+	1	5	100
<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp. <i>alpestris</i>	E1	1	+	1	+	1	5	100
<i>Astrantia bavarica</i>	E1	1	2	.	1	+	4	80
<i>Phyteuma orbiculare</i>	E1	1	+	.	1	1	4	80
<i>Aster bellidiastrum</i>	E1	.	1	1	+	1	4	80
<i>Helianthemum nummularium</i> subsp. <i>grandiflorum</i>	E1	.	1	1	+	+	4	80
<i>Lotus alpinus</i>	E1	1	.	1	+	.	3	60
<i>Hieracium pilosum</i>	E1	+	.	.	+	+	3	60
<i>Thymus praecox</i> subsp. <i>polytrichus</i>	E1	.	+	.	+	+	3	60
<i>Betonica alopecuroides</i>	E1	.	.	1	+	1	3	60
<i>Polygonum viviparum</i>	E1	1	1	.	.	.	2	40
<i>Alchemilla exigua</i>	E1	+	+	.	.	.	2	40
<i>Bartsia alpina</i>	E1	+	+	.	.	.	2	40
<i>Hieracium villosum</i>	E1	r	.	.	.	+	2	40
<i>Daphne striata</i>	E1	.	1	.	.	+	2	40
<i>Globularia cordifolia</i>	E1	.	+	+	.	.	2	40

<i>Polygala alpestris</i>	E1	.	.	+	.	+	2	40
<i>Agrostis alpina</i>	E1	1	1	20
<i>Nigritella rhellicani</i>	E1	r	1	20
<i>Gentianella anisodonta</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Selaginella selaginoides</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Euphrasia salisburgensis</i>	E1	+	1	20
<i>Pedicularis verticillata</i>	E1	+	1	20
<i>Scorzonera rosea</i>	E1	+	1	20
Nardion stricte, Juncetea trifidi								
<i>Festuca nigrescens</i>	E1	.	1	.	.	.	1	20
<i>Euphrasia minima</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Coeloglossum viride</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
Loiseleurio-Vaccinietea								
<i>Arctostaphylos alpinus</i>	E1	+	1	20
<i>Juniperus sibirica</i>	E2a	.	.	+	.	.	1	20
Thlaspietea rotundifolii								
<i>Biscutella laevigata</i>	E1	+	.	1	+	1	4	80
<i>Gypsophila repens</i>	E1	.	.	1	+	+	3	60
<i>Saxifraga aizoides</i>	E1	+	+	.	.	.	2	40
<i>Heliosperma alpestre</i>	E1	.	+	.	+	.	2	40
<i>Soldanella alpina</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Athamanta cretensis</i>	E1	.	.	+	.	.	1	20
Phyteumato-Saxifragion petraeae								
<i>Potentilla nitida</i>	E1	.	.	+	.	.	1	20
<i>Saxifraga crustata</i>	E1	.	.	+	.	.	1	20
<i>Paederota lutea</i>	E1	.	.	.	+	.	1	20
<i>Saxifraga squarrosa</i>	E1	+	1	20
<i>Bupleurum petraeum</i>	E1	+	1	20
Potentilletalia caulescentis								
<i>Valeriana saxatilis</i>	E1	.	+	1	+	1	4	80
<i>Primula auricula</i>	E1	+	1	20
Festuco-Brometea								
<i>Gymnadenia conopsea</i>	E1	1	.	+	.	+	3	60
<i>Carlina acaulis</i>	E1	.	.	1	1	+	3	60
<i>Gentianella ciliata</i>	E1	.	.	+	+	+	3	60
<i>Prunella grandiflora</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
<i>Koeleria pyramidata</i>	E1	+	1	20
Betulo-Alnetea, Mulgedio-Aconitetea								
<i>Veratrum album</i>	E1	.	+	.	+	+	3	60
<i>Salix appendiculata</i>	E2a	.	.	+	.	.	1	20

Rhododendro hirsuti-Ericetalia carneae								
<i>Erica carnea</i>	E1	.	2	3	3	3	4	80
<i>Rhododendron hirsutum</i>	E1	.	+	1	+	+	4	80
<i>Rhodothamnus chamaecistus</i>	E1	.	.	+	+	.	2	40
Erio-Pinetea								
<i>Carex ornithopoda</i>	E1	.	.	.	+	+	2	40
<i>Chamaecytisus hirsutus</i>	E1	r	1	20
Vaccinio-Piceetea								
<i>Homogyne alpina</i>	E1	.	+	.	.	+	2	40
<i>Picea abies</i>	E1	.	.	+	.	+	2	40
<i>Larix decidua</i>	E1	.	.	+	.	.	1	20
<i>Vaccinium myrtillus</i>	E1	.	+	.	.	.	1	20
Fagetalia sylvaticae								
<i>Lilium martagon</i>	E1	+	.	.	+	.	2	40

Legenda - Legend**A** Apnenec - Limestone**D** Dolomit - Dolomite**Re** Rendzina - Rendzina**Pr.** Prezenca - Število popisov, v katerih se pojavlja vrsta (Number of relevés in which the species is presented)**Fr.** Frekvenca v % - Frequency in %

IGOR DAKSKOBLER, PETER STRGAR, POLONA STRGAR, BRANKO ZUPAN, BRANE ANDERLE,
TINKA BAČIČ & SIMONA STRGULC KRAJŠEK

***Corallorhiza trifida* Châtel**

Nova nahajališča v submediteranskem območju Slovenije, novost za floro Slavniškega pogorja in Čičarije

New localities in the sub-Mediterranean phytogeographical region of Slovenia, novelty for the flora of the Slavnik mountains and Čičarija

0449/4 (UTM 33T VL14) Slovenija: Primorska, Slavnik, Grmada, osovno gruščnato pobočje, pionirski gozd črnega gabra (*Hylocomio-Ostryetum* nom. prov.), 920 m n. m. Det. I. Dakskobler, 28. 5. 2021, avtorjeve fotografije.

Corallorhiza trifida je evrosibirsko-severnoameriška vrsta, ki v Sloveniji uspeva v alpskem in predalpskem fitogeografskem območju, posamezna nahajališča pa so tudi v dinarskem, preddinarskem, subpanonskem in submediteranskem območju (JOGAN et al.